

सत्यमेव जयते

महाराष्ट्र शासन

महाराष्ट्र जल व सिंचन आयोग
अहवाल

खंड - 3
परिशिष्टे व तक्ते

जून - 1999

महाराष्ट्र जल व सिंचन आयोग

अनुक्रमणिका

खंड -3: परिशिष्टे व तक्ते

अ) परिशिष्टे

अक्र	परिशिष्ट क्र.	शीर्षक	पृष्ठ क्रमांक
		प्रस्तावना (खंड 3)	
		प्रकरण 1 : प्रस्तावना (खंड 1)	
1	1	महाराष्ट्र राज्याच्या दुसऱ्या सिंचन आयोगाची नियुक्ती व कार्यकक्षा	1
2	2	महाराष्ट्र राज्य दुसऱ्या सिंचन आयोगाचे नाव बदलून महाराष्ट्र जल व सिंचन आयोग असे नामाभिधान करणेबाबत	4
3	3	कार्यशाळांचा तपशील	5
4	4	आयोगाने निवृत्त व विद्यमान ज्येष्ठ अधिकाऱ्यांशी साधलेला संवाद	7
5	5	आयोगासाठी टिपणे लिहून देणारे विषय तज्ज्ञ	9
6	6	आयोगाने कुलगुरुंशी साधलेला संवाद	10
7	7	अ) आयोगाने केलेल्या जाहीर आवाहनाच्या अनुषंगाने प्राप्त झालेली निवेदने	11
		ब) आयोगापुढे निवेदन प्रस्तुत करणाऱ्या अशासकिय व्यक्ति व संस्था	13
8	8	अ) आयोगाने मुलाखती घेतलेल्या माजी मुख्यमंत्री, भूतपूर्व मंत्री व इतर मान्यवर यांची यादी	16
		ब) आयोगाने संवाद साधलेल्या विद्यमान मुख्यमंत्री व मंत्री यांची यादी	16
		क) आयोगाने मुलाखती घेतलेल्या विद्यमान खासदार, आमदार व माजी आमदार यांची यादी	17
9	9	आयोगाने घेतलेल्या बैठका	18
10	10	आयोगाने विविध विषयांसाठी नेमलेल्या सदस्यांच्या उपसमित्या	19
11	11	आयोगाने विविध विषयांसाठी नेमलेल्या उपसमित्यांच्या बैठका	20
12	12	क्षेत्रीय भेटींचा तपशील	
		अ) प्रकल्प	21
		ब) शासकीय/निमशासकीय संस्थांना दिलेल्या भेटी	23
		क) अशासकीय संस्थांना दिलेल्या भेटी	23
13	13	भेटी दिलेल्या ठिकाणांचा नकाशा	25
14	14	आयोगापुढे साक्ष दिलेल्या तत्कालीन/विद्यमान अधिकाऱ्यांची यादी	26
15	15	आयोगाने संवाद साधलेले विविध महामंडळातील ज्येष्ठ अधिकारी	28
16	16	आयोगास विविध प्रकारच्या अभ्यासात/लेखनात सहकार्य केलेल्या विविध खात्यातील व्यक्ति/संस्था	
		अ) व्यक्ती	29
		ब) संस्था	30
		क) आयोग कार्यालयातील अधिकारी व कर्मचारी	31

अक्र	परिशिष्ट क्र.	शीर्षक	पृष्ठ क्रमांक
17	17	आयोगाच्या उभारणीमध्ये व दैनंदिन प्रशासकीय व्यवस्था बसवण्यामध्ये हातभार लावलेले अधिकारी व संस्था प्रकरण 2 : महाराष्ट्र आणि जलसंपत्ति	33
18	2.6.1	गडचिरोली जिल्ह्याचा आवक-जावक अभ्यास - कार्यकारी गोषवारा	36
19	2.9.1	महाराष्ट्रातील भूजल शास्त्रीय जलवेध शाळांचा तपशील प्रकरण 3: पाण्याचे खोरेनिहाय नियोजन व व्यवस्थापन	39
20	3.5.1	पाण्याच्या उपलब्धतेचा हिशोब प्रकरण 4 : शेती आणि सिंचन	40
21	4.2.1	महाराष्ट्रातील कृषी हवामान विभागांची वैशिष्ट्ये, जमिनीचे प्रकार आणि प्रमुख पीक पध्दती	56
22	4.2.2	सिंचित क्षेत्रासाठी शिफारस केलेली पीक रचना	59
23	4.2.3	कृषी हवामान विभागनिहाय पाण्याच्या उपलब्धतेनुसार पीके व पीकरचना	65
24	4.8.1	कृषि उत्पन्न बाजार समित्या	74
25	4.8.2	शीतगृहे	78
26	4.8.3	साठवण व्यवस्था महाराष्ट्र राज्य वखार महामंडळ	80
27	4.9.1	महाराष्ट्र राज्यातील सहकारी सूत गिरण्या	83
28	4.10.1	जिल्हानिहाय एकूण मंजूर, (उत्पादनाखालील व उभारणी खालील) व प्रस्तावित सहकारी साखर कारखाने -1-6-97 ची स्थिति प्रकरण 6 : पाण्याचे वितरण व व्यवस्थापन	88
29	6.2.1	राज्यातील निवडक जलाशयांचे पेयजलाच्या योग्यतेसाठी जैविक/ रासायनिक घटक चाचण्यांचे निष्कर्ष प्रकरण 7 : लाभक्षेत्र विकास	89
30	7.2.1	लाभक्षेत्र विकास संघटना अ) संघटन तक्ता (प्रारंभिक स्थिति) ब) संघटन तक्ता (विद्यमान स्थिति)	90 91
31	7.2.2	लाभक्षेत्र विकास कामासाठी प्रकल्प स्तरावरील प्रचलीत संघटन तक्ता	92
32	7.2.3	राज्यातील लाभक्षेत्र विकास प्राधीकरण व त्यांच्याकडील प्रकल्प	93
33	7.2.4	लाभक्षेत्र विकास प्राधीकरणाची कर्तव्य कक्षा	95
34	7.8.1	उपखोरेनिहाय सहकारी पाणीवापर संस्थांच्या निर्मितेची सप्टेंबर 1998 ची स्थिति प्रकरण 11 : पाणलोट विकास	96
35	11.2.1	महाराष्ट्रातील मृदसंधारण व पाणलोट क्षेत्र व्यवस्थापनाच्या विविध उपचारांची सुरुवातीपासून मार्च 98 पर्यंत झालेली कामे.	98
36	11.2.2	जिल्हानिहाय मार्च 98 अखेर मृदसंधारण व पाणलोटसंबंधीची उपचार प्रगती व त्यापासून भूगर्भात जिरणारे पाणी	99

अक्र	परिशिष्ट क्र.	शीर्षक	पृष्ठ क्रमांक
37	11.2.3	पाणलोट क्षेत्रविकास कार्यक्रम- फलनिष्पत्ती	100
38	11.4.1	विविध समित्या/अभ्यासगट/आयोग यांनी निर्देशित केलेले अवर्षणप्रवण तालुके - प्रकरण 12: भूजल विकास	101
39	12.5.1	टँकरग्रस्त व नियमित जलसंधारण कार्यक्रमांतर्गत राबविण्यात आलेल्या कार्यक्रमाचा विभागनिहाय गोषवारा	108

ब) तक्ते

प्रकरण 2: महाराष्ट्र आणि जलसंपत्ति

1	2.5.1	हवामान केंद्रनिहाय सरासरी कमाल व किमान तपमान	109
2	2.5.2	हवामान केंद्रनिहाय सरासरी सापेक्ष आर्द्रता	110
3	2.5.3	जिल्हानिहाय सरासरी मासिक पर्जन्यमान	111
4	2.5.4	जिल्हावार सरासरी मासिक पर्जन्य दिवस	113
5	2.5.5	काही निवडक हवामान केंद्रातील पर्जन्यमानातील दोलायमानता	115
6	2.5.6	काही निवडक हवामान केंद्रातील पर्जन्य दिवसातील दोलायमानता	116
7	2.5.7	जिल्हावार सरासरी बाष्पीभवन	117
8	2.5.8	उपखोरेनिहाय सरासरी मासिक पर्जन्यमान व पर्जन्यदिवस व त्यातील दोलायमानता	119
9	2.6.1	औद्योगिक स्रोतानुसार राज्य उत्पन्न - तद्वर्षीय चालू किंमतीनुसार	120
10	2.6.2	औद्योगिक स्रोतानुसार राज्य उत्पन्न- (1980-81) किंमतीनुसार	121
11	2.6.3	औद्योगिक स्रोतानुसार दरडोई जिल्हा उत्पन्न 1993-94	122
12	2.6.4	जिल्हानिहाय आर्थिक वर्गीकरणानुसार काम करणाऱ्यांची प्रक्षेपित लोकसंख्येनुसार संख्या (1993-94)	125
13	2.6.5	संबंधित क्षेत्रात काम करणाऱ्या संख्येनुसार प्रति व्यक्ति निव्वळ उत्पन्न 1993-94	128
14	2.6.6	अखिल भारतीय स्तरावरील देशांतर्गत बचत	131
15	2.8.1	उपखोरेनिहाय विविध अभिकरणांच्या स्वामित्वाखाली असलेली पर्जन्यमापन केंद्रे	132
16	2.8.2	उपखोरेनिहाय एकूण उपलब्ध नैसर्गिक जलसंपत्ति, लोकसंख्या व लागवडीयोग्य क्षेत्र	133
17	2.8.3	महाराष्ट्राच्या संबंधात भूपृष्ठावरील पाण्याच्या उपलब्धतेचे अंदाज	135

प्रकरण 3: पाण्याचे खोरेनिहाय नियोजन व व्यवस्थापन

18	3.2.1	उपखोरेनिहाय नैसर्गिक उपलब्धता, पाणी वापराची सद्यस्थिति, दरडोई, दरहेक्टरी उपलब्धता	136
19	3.2.2	पाण्याच्या नैसर्गिक उपलब्धतेनुसार उपखोऱ्यांची नियोजन गटात विभागणी व नियमनाची वैशिष्ट्ये	138

20	3.5.1	उपखोरेनिहाय पाणीवापराच्या नियोजनासाठी उपलब्धता	139
----	-------	--	-----

प्रकरण 4: शेती आणि सिंचन

21	4.2.1	कृषि-हवामान विभागनिहाय प्रमुख पिकांची पाण्याची व सिंचनाची गरज	141
22	4.2.2	प्रमुख पिकांची पाण्याची व सिंचनाची गरज	142
23	4.3.1	जिल्हानिहाय जमिनीचा वापर	144
24	4.3.2	उपखोरे निहाय जमिनीचा वापर	145
25	4.4.1	जिल्हानिहाय प्रमुख पिकाखालील क्षेत्र	146
26	4.4.2	उपखोरेनिहाय राज्यातील प्रमुख पिकाखालील क्षेत्र	147
27	4.4.3	पिकाखालील क्षेत्राची एकूण पिकाखालील क्षेत्राशी टक्केवारी	148
28	4.4.4	भारतातील राज्यनिहाय पीकक्षेत्र (1994-95)	149
29	4.4.5	भारतातील राज्यनिहाय प्रमुख पिकांची उत्पादकता (1994-95)	150
30	4.4.6	उपखोरेनिहाय पीकनिहाय सिंचित क्षेत्र	151
31	4.4.7	जिल्हानिहाय त्या त्या पिकाच्या एकूण क्षेत्रापैकी सिंचित क्षेत्राची टक्केवारी	152
32	4.4.8	उपखोरेनिहाय पिकांचे उत्पादन	154
33	4.4.9	प्रमुख पिकांची जिल्हानिहाय उत्पादकता	155
34	4.9.1	खाद्यान्न व शेतीमाल आधारीत उद्योगांची जिल्हानिहाय अतिरीक्त गरज	156

प्रकरण 5 : प्रकल्प नियोजन व निर्मिती

35	5.7.1	नियोजनासाठीच्या वर्गीकरणानुसार उपखोरेनिहाय पूर्ण, अपूर्ण व बांधकामाधीन प्रकल्पांची सद्यःस्थिति	157
36	5.7.2	पाटबंधारे प्रकल्पांवरील सिंचन क्षेत्राचा गोषवारा	159

प्रकरण 6 : पाण्याचे नियोजन व व्यवस्थापन

37	6.2.1	राज्यातील निवडक जलाशयातील गाळ संचयाचे पृथःकरण	160
----	-------	---	-----

प्रकरण : 7 लाभक्षेत्र विकास

38	7.1.1	भूविकास प्रकार 1 व प्रकार 2 च्या कामाची उपखोरेनिहाय माहिती	161
39	7.1.2	लाभक्षेत्र विकासांतर्गत प्रकल्पांच्या विविध कार्यांचा आढावा	163
40	7.3.1	राज्यस्तरीय योजनांद्वारे जून 1997 अखेर निर्मित सिंचन क्षमता	165
41	7.3.2	उपखोरेनिहाय प्रवाही अंतीम सिंचन क्षमता	166
42	7.3.3	उपखोरेनिहाय प्रवाही व भूजल वापराची एकूण सिंचन क्षमता व निर्मिती (जून 1995)	171
43	7.3.4	पाणीसाठा व पाणी वापर (सन 1990-1997)	172
44	7.3.5	वर्षनिहाय निर्मित सिंचन क्षमता व वापर	173
45	7.3.6	लाभक्षेत्रातील विहिरींची सिंचन क्षमता	174
46	7.3.7	सिंचन क्षेत्रातील व कोरडवाहू क्षेत्रातील पिकांची उत्पादकता	175
47	7.4.1	सिंचन प्रकल्पांच्या लाभक्षेत्रातील वर्षनिहाय खराबा क्षेत्र	176

48	7.4.2	सिंचन प्रकल्पावरील पाणथळ व क्षारपड क्षेत्र (94-95)	179
49	7.4.3	प्रकल्पांच्या लाभक्षेत्राबाहेरील जिल्हानिहाय लाभक्षेत्राबाहेरील पाणथळ व क्षारपड क्षेत्र (मार्च 97)	181

प्रकरण 9: वित्तीय पैलू

50	9.1.1	भूपृष्ठावरील पाण्यातून निर्माण होणारी उपखोरेनिहाय सिंचन क्षमता	182
51	9.1.2	हंगामनिहाय पिकांची पाण्याची गरज व नैसर्गिक उपलब्धता	184
52	9.2.1	राज्य व वर्षनिहाय नदी खोऱ्यावरील सिंचन व बहुदेशिय प्रकल्पांवरील चालू खर्चाशी एकूण प्राप्तीची टक्केवारी	187

प्रकरण 10: पाण्याचे सिंचनेतर वापर

53	10.1.1	उपखोरेनिहाय लोकसंख्या व लागणारे पेयजल -	189
54	10.1.2	उपखोरेनिहाय पाण्याची उपलब्धता व वापर	194
55	10.1.3	(अ)राज्यातील जिल्हानिहाय पशूधनाची संख्या व पशूधन एकक	195
56	10.1.3	(ब)राज्यातील उपखोरेनिहाय पशूधनाची संख्या व पशूधन एकक	196
57	10.1.4	उपखोरेनिहाय पशूधनासाठी लागणारी पाण्याची गरज	197
58	10.4.1	राज्यातील औष्णिक वीजकेंद्रास सन 2030 ची पाण्याची गरज	199
59	10.9.1	मलनिस्सारण योजनांची सद्यःस्थिति	200
60	10.10.1	जिल्हानिहाय मालकी हक्कानुसार तलाव व त्यांचे जलविस्तार क्षेत्र	201
61	10.10.2	जिल्हानिहाय मत्स्यबीज केंद्र मत्स्यजिरे-उत्पादन, क्षमता व उत्पादन तसेच मत्स्यबीज आवश्यकता व उपलब्धता आणि एकूण गोड्या पाण्यातील मत्स्य उत्पादन	203
62	10.10.3	जिल्हानिहाय जलविस्तार क्षेत्राचे वर्गीकरण व सिंचन प्रकल्पावर उभारलेली व प्रस्तावित पर्यटन स्थळे	205

प्रकरण 13 : पाटबंधारे विभागाची पुनर्रचना

63	13.4.1	महाराष्ट्रातील पाटबंधारे विकास महामंडळे - तुलनात्मक विवरण	207
----	--------	---	-----

इतर खंडांच्या अनुक्रमणिका
खंड-1: तात्विक विवेचन

	पृष्ठ क्रमांक
प्रकरण 1: प्रस्तावना	1
प्रकरण 2: महाराष्ट्र आणि जलसंपत्ति	21
2.1 जलविकासाचा प्राचीन इतिहास	21
2.2 सिंचन विकासाचा मागोवा	30
2.3 विविध आयोग व समित्या	35
2.4 भौगोलिक रचना व सामाजिक स्थिति	57
2.5 हवामान, पर्जन्यमान, कृषि-हवामान प्रदेश	64
2.6 आर्थिक स्थिति	71
2.7 जलवैज्ञानिक माहिती	84
2.8 भूपृष्ठावरील जलसंपत्ति	87
2.9 भूजल	98
प्रकरण 3: पाण्याचे खोरेनिहाय नियोजन व व्यवस्थापन	143
3.1 राष्ट्रीय जलनिती व तदनुषंगीक धोरणे.	143
3.2 विकासासाठी उपखोरेनिहाय मांडणी	144
3.3 उपखोरेनिहाय नियोजनाची धोरणे व तत्वे	161
3.4 उपखोऱ्यांचे व्यवस्थापन	168
3.5 आंतरराज्यीय नदी खोऱ्यातील पाणी वाटप	177
3.6 आंतरराज्यीय प्रकल्पांचे नियोजन व व्यवस्थापन	181
3.7 आंतरखोरे पाणी स्थलांतर.	184
प्रकरण 4: शेती आणि सिंचन	231
4.1 जमिनीचे वर्गीकरण.	231
4.2 सिंचनाखालील पीक रचना	242
4.3 शेती उत्पादनातील सिंचनाची भूमिका	247
4.4 उत्पादन व उत्पादकता	258
4.5 फळबागा, भाजीपाला व फुलशेती	268
4.6 सिंचित वनशेती	273
4.7 नागरी प्रभावाखालील सिंचन	275
4.8 साठवण व बाजारपेठा	275

	पृष्ठ क्रमांक
4.9 सिंचन क्षेत्रातील प्रक्रिया उद्योग	282
4.10 साखर कारखानदारी	285
4.11 निर्यातीसाठी वाव	291
4.12 जागतिक खुली बाजारव्यवस्था व सिंचनाखालील पीकरचना	294
प्रकरण 5: प्रकल्प नियोजन व निर्मिती	341
5.1 प्रकल्पाचा आराखडा	341
5.2 वन खात्याकडील जमीन	351
5.3 भूसंपादन	358
5.4 पुनर्वसन	362
5.5 प्रकल्पाचे पर्यावरणीय पैलू	366
5.6 बांधकाम तंत्रज्ञान व गुणवत्ता	369
5.7 अपूर्ण कामांची पूर्तता	374
5.8 प्रकल्पाचे प्रभाव क्षेत्र	380
5.9 मोठ्या जलाशयांचे प्रादेशिक विकासात योगदान	383
5.10 वित्तीय व्यवस्था	385
प्रकरण 6: पाण्याचे वितरण व व्यवस्थापन	409
6.1 प्रकल्पाची देखभाल व व्यवस्थापन	409
6.2 जलाशयाच्या गुणवत्तेचे व्यवस्थापन	416
6.3 सिंचनासाठी रानबांधणी	419
6.4 शेतावरील पाणी वापर	425
6.5 सिंचनाच्या आधुनिक पध्दती	428
6.6 पाण्याचा संयुक्त वापर	438
6.7 पाण्याचा उपयोगाची मोजणी	446
6.8 सिंचन क्षेत्राची वार्षिक मोजणी	449
6.9 वितरण संरचनेचे मुल्यमापन	452
6.10 पूरनियंत्रण व व्यवस्थापन	456
6.11 साठवणी क्षमताचे पुनर्विलोकन	464
प्रकरण 7: लाभक्षेत्र विकास	475
7.1 संकल्पना	475
7.2 यंत्रणा	487

	पृष्ठ क्रमांक
7.3 सिंचन क्षमतेचा वापर	496
7.4 पाणथळ व क्षारपड जमिनी	506
7.5 जुन्या प्रकल्पाचे नविनीकरण व आधुनिकीकरण	514
7.6 माजी मालगुजारी तलावांची फेररचना	517
7.7 सिंचन क्षेत्र वाढविण्याचे उपाय	522
7.8 सिंचन व्यवस्थापनेत लोकांचा सहभाग	525
प्रकरण 8: सिंचन कायदा व नियम	559
8.1 पाण्याचे न्याय्य वाटप	559
8.2 आनुषंगिक विद्यमान कायदे	565
8.3 सिंचन कायद्याचे यापूर्वीचे स्वरूप	579
8.4 सिंचन व्यवस्थापनेचा कायदेशीर आधार	582
8.5 सिंचन कायद्यातील आवश्यक बदल	590
8.6 समग्र जलव्यवस्थापनासाठी कायद्याचा आधार	597
प्रकरण 9: वित्तीय पैलू	603
9.1 अंतिम सिंचन क्षमता	603
9.2 सिंचन प्रकल्पांचे अर्थशास्त्र	613
9.3 सिंचन विकासाची वित्तीय गरज.	626
9.4 सिंचनासाठी उर्जेची गरज	636
9.5 सिंचन विकासासाठी वित्त उभारणी	641
9.6 खाजगीकरण	651
9.7 प्रादेशिक अनुशेष	660
9.8 देखभालीचा खर्च	668
9.9 मूल्य आकारणी व वसुली	671
9.10 सुधारणा कर	688
9.11 जलाशयांपासून इतर उत्पन्न	692
प्रकरण 10: पाण्याचे सिंचनेतर वापर	731
10.1 घरगुती वापराचे पाणी	731
10.2 पेयजल व लोकांचा सहभाग.	743
10.3 उद्योगासाठी पाणी	746
10.4 औष्णिक वीजेसाठी पाणी	749

	पृष्ठ क्रमांक
10.5 जलविद्युत निर्मिति	751
10.6 पाण्याचा पुनर्वापर	757
10.7 सिंचनेतर वापराचा सिंचनावरील परिणाम	762
10.8 जल गुणवत्ता	764
10.9 जल प्रदूषण व शुध्दीकरण.	772
10.10 मत्स्यव्यवसाय	777
10.11 पर्यटन विकास	787
प्रकरण 11: पाणलोट क्षेत्र विकास	829
11.1 संकल्पना	829
11.2 विकास कार्यक्रम	830
11.3 पाझर तलाव व लघु साठवणीचे तलाव	846
11.4 अवर्षण प्रवण प्रदेश	855
11.5 पडीक जमिनीचा विकास	864
11.6 किनारपट्टीच्या खार जमिनीचे व्यवस्थापन	866
11.7 लोकांचा सहभाग.	870
11.8 अंमलबजावणीची यंत्रणा	874
प्रकरण 12: भूजल विकास	899
12.1 नियोजन व व्यवस्थापन	899
12.2 भूजल नियमन	904
12.3 सामुदायिक विहिरी	915
12.4 पुनर्भरणाचे उपाय	917
12.5 यांत्रिक पुनर्भरण पध्दती	922
प्रकरण 13: पाटबंधारे खात्याची पुनर्रचना	931
13.1 संरचना	931
13.2 खात्याचे यशापयश	934
13.3 खात्याची अभिमुखता	941
13.4 मुलभूत संघटना	943
13.5 पूरक सेवा	956
13.6 संशोधन	961
13.7 शिक्षण व प्रशिक्षण	968

	पृष्ठ क्रमांक
13.8 महाराष्ट्र जल आयोग	977
13.9 महाराष्ट्र जलसंपत्ती प्राधिकरण	981
प्रकरण 14: शिफारशी	995
14.1 महत्त्वाच्या शिफारशींची सूची	995

खंड-2: उपखोरेनिहाय नियोजन व व्यवस्थापन

अक्र		उपखोरे क्रमांक	पृष्ठ क्रमांक
1	प्रस्तावना		1
2	ऊर्ध्व गोदावरी (पैठण धरणा पर्यन्त)	1	19
3	गोदावरी निम्नस्रोत (पैठण धरणाखाली)	2	51
4	पूर्णा (दुधनासहीत)	3	73
5	मांजरा	4	93
6	गोदावरी उर्वरीत	5	113
7	पैनगंगा	6	125
8	वर्धा	7	145
9	मध्य वैनगंगा	8	169
10	निम्न वैनगंगा	9	197
11	पूर्णा (तापी)	10	221
12	गिरणा	11	243
13	पांझरा	12	263
14	मध्य तापी	13	281
15	नर्मदा	14	305
16	ऊर्ध्व कृष्णा (पश्चिम)	15	319
17	ऊर्ध्व कृष्णा (पूर्व)	16	345
18	ऊर्ध्व भीमा (उजनीपर्यन्त)	17	365
19	उर्वरीत भीमा	18	399
20	सीना - बोरी-बेनेतुरा	19	421
21	दमणगंगा- पार	20	451
22	उत्तर कोकण	21	473
23	मध्य कोकण	22	513
24	वासिष्ठी	23	531
25	दक्षिण कोकण	24	553
26	तेरेखोल - तिल्लारी	25	583

खंड -4: महाराष्ट्राचे नकाशे

नकाशा क्रमांक	नकाशाचे शीर्षक
	प्रस्तावना
1	महाराष्ट्रातील खोरी
2	महाराष्ट्रातील समतलांक रेषा
3	महाराष्ट्रातील पर्जन्यमान, तपमान व बाष्पीभवन
4	महाराष्ट्रातील कृषि हवामान प्रदेश
5	महाराष्ट्रातील जमीन
6	महाराष्ट्रातील मृत्तिकास्तर रचना
7	महाराष्ट्रातील भूपृष्ठीय शैल स्थिति व निर्धारित पाणलोट क्षेत्र
8	महाराष्ट्रातील भूपृष्ठीय स्थिति व खोरी उपखोरी
9	महाराष्ट्रातील प्रमुख नद्या व उपनद्या
10	महाराष्ट्रातील पर्जन्यमापन व सरितामापन केंद्रे
11	महाराष्ट्रातील पूरप्रवण क्षेत्र लोकसंख्या घनता व बिनतारी संदेश यंत्रणा
12	महाराष्ट्रातील मोठे व मध्यम सिंचन प्रकल्प
13	महाराष्ट्रातील मोठी धरणे
14	महाराष्ट्रातील नागरी प्रभावाखाली सिंचन क्षेत्र
15	महाराष्ट्रातील वन खात्याच्या ताब्यातील जमिन व अडलेले सिंचन व जल विद्युत प्रकल्प
16	महाराष्ट्रातील आंतरखोरे पाणी स्थलांतरण
17	महाराष्ट्रातील प्रमुख कोरडवाहू पिके
18	महाराष्ट्रातील प्रमुख बागायती पिके
19	महाराष्ट्रातील कृषि उद्योग, भांडार व बाजारपेठा
20	महाराष्ट्रातील कृषि विद्यापीठे व संशोधन केंद्रे
21	महाराष्ट्रातील जलविकासाची संलग्न विकास व्यवस्था (औद्योगिक क्षेत्रे, जलविद्युत निर्मिती केंद्रे पर्यटन स्थळे व मत्स्यबीज निर्मिती केंद्रे)
22	महाराष्ट्रातील घरगुती वापर-पाणी पुरवठा योजना

खंड - 5: महाराष्ट्रातील उपखोऱ्यांचे नकाशे

नकाशा क्रमांक	उपखोरे क्रमांक	नकाशाचे शीर्षक
		प्रस्तावना
23		महाराष्ट्राचा दर्शक नकाशा
24	1	ऊर्ध्व गोदावरी (पैठण धरणापर्यंत) उपखोर-हवामान व पाणी वापर
25	1	ऊर्ध्व गोदावरी (पैठण धरणापर्यंत) उपखोरे-जमिनी व पाटबंधारे प्रकल्प
26	2 व 5	गोदावरी निम्नस्रोत (पैठण धरणाखालील) उपखोरे व गोदावरी सुधा- स्वर्णा उपखोर-हवामान व पाणी वापर
27	2 व 5	गोदावरी निम्नस्रोत (पैठण धरणाखालील) उपखोरे व गोदावरी सुधा- स्वर्णा उपखोरे-जमिनी व पाटबंधारे प्रकल्प
28	3	पूर्णा(दुधनासहीत) उपखोरे-हवामान व पाणी वापर
29	3	पूर्णा(दुधनासहीत) उपखोरे-जमिनी व पाटबंधारे प्रकल्प
30	4	मांजरा उपखोरे-हवामान व पाणी वापर
31	4	मांजरा उपखोरे-जमिनी व पाटबंधारे प्रकल्प
32	6	पैनगंगा उपखोरे-हवामान व पाणी वापर
33	6	पैनगंगा उपखोरे-जमिनी व पाटबंधारे प्रकल्प
34	7	वर्धा उपखोरे-हवामान व पाणी वापर
35	7	वर्धा उपखोरे-जमिनी व पाटबंधारे प्रकल्प
36	8	मध्य वैनगंगा उपखोरे-हवामान व पाणी वापर
37	8	मध्य वैनगंगा उपखोरे-जमिनी व पाटबंधारे प्रकल्प
38	9	निम्न वैनगंगा उपखोरे-हवामान व पाणी वापर
39	9	निम्न वैनगंगा उपखोरे-जमिनी व पाटबंधारे प्रकल्प
40	10	पूर्णा(तापी) उपखोरे-हवामान व पाणी वापर
41	10	पूर्णा(तापी) उपखोरे-जमिनी व पाटबंधारे प्रकल्प
42	11	गिरणा उपखोरे-हवामान व पाणी वापर
43	11	गिरणा उपखोरे-जमिनी व पाटबंधारे प्रकल्प
44	12	पांझरा उपखोरे-हवामान व पाणी वापर
45	12	पांझरा उपखोरे-जमिनी व पाटबंधारे प्रकल्प
46	13	मध्य तापी उपखोरे-समूह-हवामान व पाणी वापर
47	13	मध्य तापी उपखोरे-समूह-जमिनी व पाटबंधारे प्रकल्प
48	14	नर्मदा उपखोरे-समूह-हवामान व पाणी वापर
49	14	नर्मदा उपखोरे-समूह-जमिनी व पाटबंधारे प्रकल्प
50	15	ऊर्ध्व कृष्णा(पश्चिम) उपखोरे-हवामान व पाणी वापर
51	15	ऊर्ध्व कृष्णा(पश्चिम) उपखोरे-जमिनी व पाटबंधारे प्रकल्प
52	16	ऊर्ध्व कृष्णा(पूर्व) उपखोरे-हवामान व पाणी वापर
53	16	ऊर्ध्व कृष्णा(पूर्व) उपखोरे-जमिनी व पाटबंधारे प्रकल्प
54	17	ऊर्ध्व भीमा(उजनीपर्यंत) उपखोरे-हवामान व पाणी वापर
55	17	ऊर्ध्व भीमा(उजनीपर्यंत) उपखोरे-जमिनी व पाटबंधारे प्रकल्प
56	18	उर्वरित भीमा उपखोरे-हवामान व पाणी वापर
57	18	उर्वरित भीमा उपखोर-जमिनी व पाटबंधारे प्रकल्प
58	19	सीना-बोरी-बेनेतुरा उपखोरे- समूह-हवामान व पाणी वापर

नकाशा क्रमांक	उपखोरे क्रमांक	नकाशाचे शीर्षक
59	19	सीना-बोरी-बेनेतुरा उपखोरे-समूह-जमिनी व पाटबंधारे प्रकल्प
60	20	दमणगंगा-पार खोरे समूह-हवामान व पाणी वापर
61	20	दमणगंगा-पार खोरे समूह-जमिनी व पाटबंधारे प्रकल्प
62	21	उत्तर कोकण खोरे समूह-हवामान व पाणी वापर
63	21	उत्तर कोकण खोरे समूह-जमिनी व पाटबंधारे प्रकल्प
64	22 व 23	मध्य कोकण खोरे समूह व वाशिष्ठी खोरे-हवामान व पाणी वापर
65	22 व 23	मध्य कोकण खोरे समूह व वाशिष्ठी खोरे-जमिनी व पाटबंधारे प्रकल्प
66	24 व 25	दक्षिण कोकण खोरे समूह व तेरेखोल-तिल्लारी खोरे समूह-हवामान व पाणी वापर
67	24 व 25	दक्षिण कोकण खोरे समूह व तेरेखोल-तिल्लारी खोरे समूह-जमिनी व पाटबंधारे प्रकल्प